

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/24-12/14
URBROJ: 50301-04/15-24-13

Zagreb, 1. kolovoza 2024.

Hs**NP*021-03/24-09/31*50-24-4**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 01-08-2024	
Klasifikacijska oznaka	Org. jed
021-03/24-09/31	65
Uredbeni broj	Pril. Vrij.
30-24-4	- -

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Izvješće o radu pravobraniteljice za djecu za 2023. godinu - mišljenje Vlade
Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, KLASA: 021-03/24-09/31, URBROJ: 65-24-3, od 20. svibnja 2024.

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/20. i 86/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću o radu pravobraniteljice za djecu za 2023. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske, u odnosu na Izvješće o radu pravobraniteljice za djecu za 2023. godinu, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela pravobraniteljica za djecu, aktom od 28. ožujka 2024., ukazuje na sljedeće:

U okviru točke 2. „Praćenje pojedinačnih prava djece“, podtočke 2.1 „Osobna prava“, dijela 2.1.1 „Statusna prava“ u odlomku „Statusna prava djece stranaca“, pravobraniteljica navodi da je važeći propis kojim se regulira boravišni status djece stranaca sporan budući da ne osigurava mogućnost da djeca automatizmom slijede boravišni status svojih roditelja pa se tako primjerice, djetetu rođenom u Republici Hrvatskoj, čiji je roditelj državljanin treće zemlje na dugotrajnom boravištu, odnosno na stalnom boravku, pravo na privremeni boravak priznaje tek u trajanju do godine dana (str. 15). Vezano uz navedeno, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na činjenicu da se dugotrajno boravište odobrava državljanima trećih zemalja sukladno odredbama Zakona o strancima („Narodne novine“, br. 133/20., 114/22. i 151/22.), koje su usklađene s Direktivom Vijeća 2003/109/EZ od 25. studenoga 2003. o statusu državljanina trećih zemalja s dugotrajnim boravištem (SL L 16, 23.1.2004.), u kojoj su definirano propisani uvjeti za odobrenje dugotrajnog boravišta. Spomenuta Direktiva u članku 4. propisuje da države članice odobravaju status osobe s dugotrajnim boravištem državljanima trećih zemalja koji zakonito i neprekinuto borave na njezinu državnom području pet godina

neposredno prije podnošenja odgovarajućeg zahtjeva te propisuje i dodatne uvjete za stjecanje statusa osobe s dugotrajnim boravištem (članak 5. Direktive). Slijedom navedenoga, malodobnoj djeci se ne može odobriti dugotrajno boravište suprotno odredbama spomenute Direktive koje su implementirane u Zakonu o strancima. Međutim, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je, člankom 156. stavkom 1. točkom 6. Zakona o strancima, propisano da se stalni boravak može odobriti državljaninu treće zemlje koji je maloljetno dijete koje živi u Republici Hrvatskoj čiji jedan od roditelja, u trenutku rođenja djeteta, ima odobren stalni boravak ili dugotrajno boravište uz suglasnost drugog roditelja. Slijedom navedenoga, Zakon o strancima omogućava malodobnoj djeci čiji je roditelj državljanin treće zemlje na dugotrajnom boravištu ili stalnom boravku, pod povoljnijim uvjetima reguliranje statusa putem instituta stalnog boravka.

Nadalje, pravobraniteljica ističe postojanje formalnih zapreka pri reguliranju boravišnog statusa djece čiji su roditelji državljani treće zemlje te ističe primjer prema kojem se djetetu čiji roditelj ima važeću dozvolu za boravak i rad, može odobriti privremeni boravak u svrhu spajanja obitelji samo ako je njegov roditelj imao neprekidno najmanje godinu dana odobren privremeni boravak (str. 15). Vezano za navedeno Vlada Republike Hrvatske želi naglasiti da će se prilikom izrade zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima, čiji nositelj izrade je Ministarstvo unutarnjih poslova, voditi računa o smjernicama danim u Izvješću vezano za duži rok odobravanja privremenog boravka, kao i o olakšanom reguliranju statusa malodobne djece čija su oba roditelja državljani trećih zemalja i koji su zaposleni na teritoriju Republike Hrvatske.

U okviru ovoga dijela Izvješća, u odlomku „Pravo djeteta na prebivalište“, pravobraniteljica ističe da se navedeno pravo često narušava kod prekida obiteljske zajednice i sukoba roditelja koji ne mogu suglasno odlučiti o mjestu djetetovog prebivališta (str. 16). U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske želi pojasniti kako odredbe Zakona o prebivalištu („Narodne novine“, br. 144/12., 158/13. i 114/22.), nedvojbeno ističu u kojim je slučajevima potrebno tražiti suglasnost drugog roditelja ili suglasnost Hrvatskog zavoda za socijalni rad. U tom smislu Vlada Republike Hrvatske ističe kako, prema odredbi članka 5. stavka 2. navedenog Zakona, prijave za maloljetne osobe i osobe potpuno lišene poslovne sposobnosti te osobe djelomično lišene poslovne sposobnosti u pogledu davanja izjava ili poduzimanja radnji koje se odnose na osobna stanja u upravnoj stvari koja je predmet postupka, podnose roditelji, odnosno skrbnici. Nadalje, stavak 3. navedenog članka propisuje da kada roditelji maloljetne osobe imaju prijavljeno prebivalište ili boravište na različitim adresama, prebivalište ili boravište maloljetne osobe prijavljuje se na adresi jednog roditelja, uz suglasnost drugog roditelja. Prema stavku 4. istoga članka, ako roditelji maloljetne osobe ne žive u obiteljskoj zajednici, zahtjev podnosi roditelj s kojim maloljetna osoba živi na temelju odluke nadležnog tijela, a prebivalište maloljetne osobe prijavljuje se na adresi tog roditelja. Nadalje, sukladno stavku 5. istoga članka ako roditelji maloljetne osobe ne žive u obiteljskoj zajednici, a nije donesena odluka nadležnog tijela o tome s kojim će roditeljem maloljetna osoba živjeti, prebivalište maloljetne osobe prijavljuje se na adresi roditelja s kojim živi, uz suglasnost Hrvatskog zavoda za socijalni rad. Vlada Republike Hrvatske također ističe i da je člankom 100. Obiteljskog zakona („Narodne novine“, br. 103/15., 98/19., 47/20., 49/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 156/23.), propisano zastupanje u vezi s bitnim osobnim pravima djeteta. Odredbe navedenog članka propisuju da se zastupanje u vezi s bitnim osobnim pravima djeteta odnosi na promjenu djetetova osobnog imena, promjenu prebivališta, odnosno boravišta djeteta te izbor ili promjenu vjerske pripadnosti (stavak 1.), zastupanje u vezi s navedenim djetetovim pravima valjano je ako roditelj koji zastupa dijete ima pisanu suglasnost drugog roditelja koji ima pravo zastupati dijete (stavak 2.), suglasnost drugog roditelja za

promjenu prebivališta odnosno boravišta djeteta nije potrebna ako preseljenje bitno ne utječe na ostvarivanje postojećih osobnih odnosa s drugim roditeljem, pod uvjetom da je roditelj s kojim dijete stanuje pribavio suglasnost Hrvatskog zavoda za socijalni rad (stavak 3.), suglasnost drugog roditelja za promjenu prebivališta, odnosno boravišta djeteta iznimno nije potrebna ako je prijava prebivališta, odnosno boravišta nužna radi zaštite prava i interesa djeteta, pod uvjetom da je roditelj s kojim dijete stanuje pribavio suglasnost Hrvatskog zavoda za socijalni rad (stavak 4.), a ako roditelj koji zastupa dijete u promjeni djetetova osobnog imena, u promjeni prebivališta odnosno boravišta i u izboru ili promjeni vjerske pripadnosti ne može pribaviti pisanu suglasnost drugog roditelja, sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta ili roditelja odlučiti koji će od roditelja u toj stvari zastupati dijete radi zaštite dobrobiti djeteta, osim u slučaju iz stavaka 3. i 4. (stavak 5.). U slučaju konfliktnih odnosa roditelja, najčešće se radi o situacijama kada adresa prebivališta djeteta nije ista ona adresa o kojoj je Sud vodio računa prilikom razvoda braka i donošenja odluke o tome s kojim će roditeljem dijete živjeti te kada preseljenje i promjena prebivališta djeteta utječu na ostvarivanje postojećih odnosa s drugim roditeljem. Vlada Republike Hrvatske dodatno ističe da Zakon o prebivalištu, kao *lex specialis*, uređuje upravno područje prebivališta, a Obiteljski zakon propisuje da sudovi i javnopravna tijela, koja vode postupke u kojima se izravno ili neizravno odlučuje o pravima djeteta moraju ponajprije štiti pravo djeteta i njegovu dobrobit. Budući da prema Konvenciji o pravima djeteta najbolji interes djeteta mora imati prednost, Vlada Republike Hrvatske naglašava da se navedeni zakoni moraju zajedno primjenjivati pri čemu treba voditi računa o najboljem interesu djeteta.

U istoj točki Izvješća u dijelu 2.1.2 „Pravo na privatnost“, pravobraniteljica iznosi preporuke za poboljšanja, među kojima i preporuku vezanu uz potrebu osiguravanja pravodobnog prijenosa značajnih informacija za skrb o zdravlju djece, ali i osiguravanja apsolutne sigurnosti po pitanju zaštite privatnosti posvojenog djeteta (str. 21). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je temeljem zaprimljene preporuke Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike uputilo dopis Ministarstvu zdravstva s ciljem stjecanja saznanja o praksi i postupanju u okviru sustava zdravstva, a u odnosu na zdravstvenu zaštitu posvojene djece te u cilju zajedničke suradnje i rješavanja problema radi osiguravanja zaštite osobnih podataka posvojene djece i njihove primjerene zdravstvene zaštite. Ujedno, zatraženo je i mišljenje Ministarstva zdravstva te možebitni prijedlozi u cilju daljnje suradnje i zajedničkog rada za iznalaženje odgovarajućih rješenja.

Nadalje, u dijelu 2.1.3 „Pravo na život uz roditelje i roditeljsku skrb“ pod naslovom „Ostvarivanje sadržaja roditeljske skrbi“, pravobraniteljica u odnosu na izmjene Obiteljskog zakona vezano uz obiteljsku medijaciju i obvezno savjetovanje navodi da se strankama koje naknadno iskažu spremnost za savjetovanje i medijaciju onemogućuje pristup tim uslugama kao poželjnog načina rješavanja obiteljskih sporova (str. 25). Slijedom ovoga navoda, Vlada Republike Hrvatske ističe da je izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona u tom dijelu navedeni Zakon usklađen s Konvencijom Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, u cilju poduzimanja potrebnih zakonodavnih mjera kako bi se, pri određivanju skrbi o djeci i prava na viđanje djece, u obzir uzele pojave nasilja obuhvaćene područjem primjene spomenute Konvencije. Izvršenim izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona omogućuje se odgovarajuće postupanje u svrhu provođenja postupka obveznog savjetovanja, uzimajući u obzir značajne okolnosti koje su od utjecaja na isto. Sukladno članku 320. stavku 1. Obiteljskog zakona, obvezno savjetovanje je postupak koji se provodi u propisanim slučajevima radi pomoći članovima obitelji da donesu sporazumne odluke o obiteljskim odnosima vodeći posebnu brigu o zaštiti obiteljskih odnosa u kojima sudjeluje dijete te o pravnim posljedicama nepostizanja sporazuma i pokretanju sudskih

postupaka u kojima se odlučuje o osobnim pravima djeteta. Obvezno savjetovanje je sastavni dio postupka radi donošenja odluke o skrbi za dijete, kao i u drugim propisanim postupcima, te se time roditeljima daje mogućnost da se dogovore o svim bitnim odlukama o obiteljskim odnosima kako bi, ukoliko postoji suglasnost, postigli odgovarajući dogovor prihvatljiv za oba roditelja. Svakako se izvršenim izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona osigurava odgovarajuće postupanje, na način da će se, kada postoji saznanje o nasilju u obitelji, zakazati i provesti odvojeni razgovori sa strankama, čime se pruža sigurnost strankama, međutim i dalje se omogućuje roditeljima da svojom odlukom uredi svoje odnose i postignu dogovor. Glavna svrha postupka obiteljske medijacije je postizanje plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi i drugih sporazuma u vezi s djetetom i u istom postupku stranke nastoje sporazumno riješiti spor iz obiteljskih odnosa te se postupak obiteljske medijacije mora temeljiti na dobrovoljnosti, spremnosti na suradnju sudionika i namjeri da se postigne sporazum, uz istovremeno osiguranje preduvjeta za sigurno i ravnopravno sudjelovanje, što kod samog postojanja tvrdnje o obiteljskom nasilju nije ostvareno i ukazuje da nije moguće ravnopravno sudjelovanje sudionika te dovodi u pitanje njihovu sigurnost, zaštitu i prava. U postupcima u kojima se rješavaju obiteljski sporovi prvenstveno je potrebno osigurati sigurnost i zaštitu žrtava obiteljskog nasilja, a osobito djece. Spremnost svake strane na sporazumno rješavanje spora će ocijeniti stručni radnici nadležnog područnoga ureda Hrvatskoga zavoda za socijalni rad (u daljnjem tekstu: Zavod), u okviru svoga stručnog rada, sukladno svim značajnim okolnostima svakog pojedinačnog slučaja.

Nadalje, u okviru ovoga dijela Izvješća pravobraniteljica ističe manjak suradnje i usuglašavanja mišljenja područnih ureda Zavoda za potrebe sudskih postupaka u slučajevima preseljenja obitelji ili dijela obitelji koje posredno utječe na promjenu mjesne nadležnosti ili nadležnosti još jednog područnog ureda Zavoda (str. 26). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako se svakako očekuje unaprjeđenje suradnje područnih ureda Zavoda s obzirom na ustrojavanje Hrvatskog zavoda za socijalni rad i formiranje njegove Središnje službe kao i ustrojavanje županijskih službi Zavoda.

U okviru ovoga dijela Izvješća, a vezano uz tekst koji se odnosi na „Visokokonfliktni razvod“, pravobraniteljica ističe da se i nadalje uočava problem pronalaženja voditelja nadzora koji ponekad unaprijed ne žele prihvatiti obvezu provođenja nadzora ili odustaju tijekom provođenja mjere čime je otežana provedba svrhe mjere i stabilizacija konfliktnog roditeljskog odnosa (str. 26). Slijedom ovih navoda, Vlada Republike Hrvatske ističe da je, prepoznajući potrebe za daljnjim unaprjeđenjem područja zaštite djece u riziku od zlostavljanja i zanemarivanja, u sklopu reformske mjere „Razvoj usluga u zajednici s ciljem prevencije institucionalizacije“ Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. - 2026., Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u suradnji s UNICEF-om ojačalo kapacitete voditelja mjera nadzora standardizacijom obvezne edukacije u trajanju od 40 sati, licenciranjem i provođenjem supervizije za voditelje mjera radi poboljšanja kvalitete rada, osobito vezano za ponašanja roditelja koji predstavljaju visoke rizike za razvoj i/ili sigurnost djeteta. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako je područje konfliktnih roditeljskih odnosa prepoznato kao područje u kojem su potrebna dodatna znanja i vještine stručnjaka kojem je posvećen poseban modul edukacije voditelja mjera. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je, radi osiguranja dostupnosti voditelja mjera u svim područjima Republike Hrvatske osigurano i zapošljavanje 110 voditelja mjere intenzivne stručne pomoći i nadzora u domovima socijalne skrbi/centrima za pružanje usluga u zajednici za djecu i mlade što predstavlja značajno unaprjeđenje provođenja mjera upravo u najrizičnijim obiteljima.

Također, u okviru ovoga dijela Izvješća, u točki 2.1.3.1 „Djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi“, pravobraniteljica ističe kako je prilikom organiziranih sastanaka tijekom 2023. na kojima su nazočili predstavnici područnih ureda Zavoda, domova za djecu, centara za pružanje usluga u zajednici, strukovnih udruga i udruga udomitelja te Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, zajednički stav sudionika bio da je situacija sa smještajem djece alarmantna i to posebno za djecu mlađu od sedam godina te da je nužno otvaranje novih smještajnih kapaciteta (primjerice kroz proširenje kapaciteta organiziranog stanovanja) i reorganizacija postojećih u ustanovama koje za to imaju prostornih i kadrovskih mogućnosti, a da se pritom ne smanjuje već postignuta razina zaštite djece (str. 33). Slijedom navedenoga Vlada Republike Hrvatske naglašava kako Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike kontinuirano analizira popunjenost kapaciteta smještaja i organiziranog stanovanja u sustavu socijalne skrbi, prati broj izdvajanja djece te otvaranja nove jedinice organiziranog stanovanja za sve korisničke skupine djece. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe intenzivnu suradnju Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike sa Zavodom i pružateljima usluga za djecu i mlade, temeljem koje su tijekom 2023., prema iskazanim potrebama, prošireni kapaciteti usluge smještaja i organiziranog stanovanja za 67 novih korisnika u centrima za pružanje usluga u zajednici Lipik, Maslina Dubrovnik, Maestral Split i Svitanje. Dodatno se ističe kako je u 2024. predviđeno daljnje širenje kapaciteta smještaja i organiziranog stanovanja za cca 130 korisnika u centrima za pružanje usluga Zagreb, Maestral Split, Svitanje, Ivanec, Lipik, Vrbina Sisak, Sv. Ana Vinkovci, Zadar, Kuća sretnih ciglica Slavonski Brod, Izvor Selce, Vladimir Nadzor Karlovac i Klasje Osijek čime će se osigurati regionalna dostupnost uz usporedno širenje izvaninstitucionalnih usluga za djecu, mlade i obitelji u riziku i jačanje kapaciteta voditelja mjera zaštite prava i dobrobiti djeteta, a sve s ciljem prevencije institucionalizacije.

Nadalje, u okviru točke 2.1.3.2 „Uzdržavanje“, pravobraniteljica ističe kako se u prosincu 2022. obratila ministarstvu nadležnom za pravosuđe i Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske s preporukama i inicijativom za dopunom Kaznenog zakona i Zakona o izvršavanju kazne zatvora, što nije bilo prihvaćeno (str. 39). U odnosu na preporuku pravobraniteljice o dopuni Zakona o izvršavanju kazne zatvora, na način da se sredstva ostvarena radom zatvorenika obveznika uzdržavanja u najvećem dijelu, umjesto u korist kaznionice/zatvora, uplaćuju za uzdržavanje djeteta, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je već temeljem Zakona o izvršavanju kazne zatvora („Narodne novine“, broj 14/21.) donesen i Pravilnik o radu i raspolaganju novcem zatvorenika („Narodne novine“, broj 67/22.), a koji u članku 33. stavku 1. upravo omogućuje da najbolji interes djeteta ima prednost. U tom smislu Vlada Republike Hrvatske želi naglasiti kako se novčana sredstva ostvarena radom zatvorenika, temeljem propisa kojim se uređuje ovrha, mogu izvršiti samo po osnovi zakonskog uzdržavanja, te za tražbine naknade štete prouzrokovane kaznenim djelom. Financijska sredstva ostvarena radom zatvorenika koriste se samo za pokriće stvarnih troškova, odnosno za isplatu naknada za rad i nagrada zatvorenicima te ostalih izdataka nastalih obavljanjem rada. Jedino ostatak prihoda nakon podmirenja predmetnih izdataka koristi se za poboljšanje uvjeta života i rada zatvorenika te podmirivanja ostalih izdataka kaznenih tijela. Nadalje, budući da odredba članka 14. stavka 2. Zakona o izvršavanju kazne zatvora, propisuje da kaznionica, odnosno zatvor potiče i pomaže zatvoreniku u otklanjanju štete nanesene kaznenim djelom te u pomoći i pomirenju sa žrtvama kaznenog djela, Vlada Republike Hrvatske ukazuje i na okolnost da rad zatvorenika nije obvezan, no predstavlja sastavni dio pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora i ocjenjuje se. U tom smislu Vlada Republike Hrvatske ističe kako se zatvorenici potiču na rad u cilju razvijanja osjećaja odgovornosti te stjecanja znanja i vještina koje doprinose njihovom osposobljavanju za funkcionalan život na slobodi. Nadalje, kroz redovita savjetovanja zatvorenika te kroz provođenje posebnih i edukativno-razvojnih programa djeluje

se na smanjivanje rizika od ponovnog počinjenja kaznenog djela te na unaprjeđenje kvalitete života zatvorenika (ali i njihovog bližeg i daljeg okruženja), kroz razvoj specifičnih znanja i vještina u određenom području. Tako se primjerice u zatvorima i kaznionicama provodi poseban program usmjeren na razvoj roditeljskih kompetencija, u koji se uključuje zatvorenike koji su roditelji, među kojima su i oni koji krše svoju zakonsku obvezu uzdržavanja djeteta. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske smatra kako je kroz pojedinačni program izvršavanja kazne zatvora, zajedno sa spomenutim podzakonskim aktom, već ostvaren predloženi ishod.

U okviru točke 2.1.4.1 „Nasilje i zanemarivanje u obitelji“ (str. 42) te u točki 13. „Zaključak“ (str. 289), pravobraniteljica navodi kako podržava najavljene izmjene Kaznenog zakona, Zakona o kaznenom postupku i Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji kojima bi se, među ostalim, uvelo pooštavanje zakonskih kazni za teška kaznena djela protiv spolne slobode i spolne zlouporabe djeteta. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na primjerenost korištenja točnog naziva kaznenog djela iz članka 166. Kaznenog zakona („Narodne novine“, br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19., 84/21., 114/22., 114/23., 36/24.) - Teška kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta.

U točki 2.3 „Obrazovna prava“, podtočki 2.3.3 „Srednjoškolsko obrazovanje“, pravobraniteljica ističe zaprimanje pritužbi roditelja djece sportaša koji su željeli upisati Športsku gimnaziju u Zagrebu, u odnosu na kriterije dodatnog bodovanja djece sportaša, odnosno rangiranja djece po abecednom redu, pri čemu su djeca zbog svog prezimena niže rangirana te ne mogu ostvariti pravo upisa (str. 71). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako, članak 14. Pravilnika o elementima i kriterijima za izbor kandidata za upis u I. razred srednje škole („Narodne novine“, br. 49/15., 109/16. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 47/17. i 38/22.; u daljnjem tekstu: Pravilnik o elementima i kriterijima za izbor kandidata za upis u I. razred srednje škole), propisuje da nacionalni sportski savezi provode rangiranje kandidata na temelju kriterija sportske uspješnosti. Ujedno, ovim člankom propisan je i izračun bodova koji se odnosi na sportsku uspješnost pojedinog kandidata te je isti primjenjiv za sve sportove koji se vrednuju za upis u I. razred srednje škole. Kriterije sportske uspješnosti za svaki pojedini sport autonomno utvrđuju odgovarajući nacionalni sportski savezi te ih objavljuju na svojim mrežnim stranicama i dostavljaju Ministarstvu turizma i sporta koje dodjeljuje bodove kandidatima na temelju algoritma i unosi ih u Nacionalni sustav prijava i upisa u srednje škole.

Nadalje, pravobraniteljica ističe kako je u postupku javnog savjetovanja o Odluci o uvjetima za prijam učenika prvih razreda srednjih škola u učeničke domove u školskoj godini 2023./2024. upozorila da bi, umjesto odluke koja se donosi samo za jednu školsku godinu, trebalo donijeti podzakonski propis trajnijeg karaktera (str. 71). U odnosu na ovaj prijedlog pravobraniteljice Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako je Odluka o uvjetima za prijam učenika prvih razreda srednjih škola učenika u učeničke domove u školskoj godini 2023./2024. („Narodne novine“, broj 65/23.) vezana za donošenje Odluke o upisu učenika u I. razred srednje škole koju, sukladno članku 22. stavku 7. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi („Narodne novine“, br. 87/08., 86/09., 92/10., 105/10. - ispravak, 90/11., 16/12., 86/12., 126/12. - pročišćeni tekst, 94/13., 152/14., 7/17., 68/18., 98/19., 64/20., 151/22., 155/23. i 156/23.; u daljnjem tekstu: Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi), donosi ministar za svaku školsku godinu. Budući da su uvjeti prijema učenika u učeničke domove usklađeni s upisnom politikom koja je podložna promjenama, stoga se i predmetna Odluka donosi za svaku pojedinu godinu.

U odnosu na navode pravobraniteljice vezane uz propisivanje dodatnih elemenata vrednovanja za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi koja su smještena u institucije i udomiteljske obitelji budući da nisu bili predviđeni unutar kategorije djece koja dobivaju dodatne bodove zbog posebnih osobnih i/ili obiteljskih okolnosti (str. 71.), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je dopunom članka 8. Odluke o uvjetima za prijam učenika prvih razreda srednjih škola u učeničke domove u školskoj godini 2024./2025. („Narodne novine, broj 68/24.), ugrađen dodatni element vrednovanja kandidata za prijam u učeničke domove za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi koja su smještena u institucijama i udomiteljskim obiteljima. Ujedno se ističe i kako je usklađena definicija samohranog roditelja sukladno članku 15. točki 4. Zakona o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, br. 18/22., 46/22., 119/22., 71/23. i 156/23.).

Nadalje, u odnosu na navode pravobraniteljice vezane uz kratke rokove za unošenje prigovora u ljetnom i jesenskom upisnom roku te proceduru prigovora u odnosu na upise (str. 72), Vlada Republike Hrvatske ističe kako se kandidatima omogućuje unos prigovora izravno kroz aplikaciju za upise na način da se prigovori unose nakon brisanja kandidata upravo kako bi mogli uložiti prigovor nakon cijelog upisnog postupka, primjerice u slučaju da je kandidat obrisan s ljestvica ne vlastitom greškom. Upravo stavljanjem datuma unosa prigovora nakon datuma brisanja kandidata s lista dajemo mogućnost ulaganja prigovora i potencijalnim kandidatima koji bi možebitno mogli biti oštećeni postupkom brisanja kandidata koji nisu zadovoljili preduvjete s lista. Ukoliko bi ovaj datum bio ranije, Vlada Republike Hrvatske ističe mogućnost da jedan dio kandidata koji su obrisani ne svojom greškom ne bi mogli uložiti prigovor. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske dodatno naglašava kako CARNET-ov Helpdesk i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih obrađuju svaki upit i prigovor pristigao putem aplikacije, e-poštom ili telefonski, tijekom cijelog upisnog postupka. Navedeno znači da u bilo kojem trenutku postupka, ukoliko kandidat ili roditelj/skrbnik ulože valjani prigovor na bilo koji način, zahtjev se obrađuje promptno, neovisno o tome koji je propisani datum za ulaganje prigovora. Dodatno, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako se možebitno zakidanje kandidata glede njegovih prava rješava neovisno o trenutku postupka upisa u srednje škole. U odnosu na prijedlog pravobraniteljice da o posebnostima upisa učenika svih razreda srednjih škola koje nisu predviđene odlukom odlučuje upravno tijelo županije nadležno za poslove obrazovanja, Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako je dugogodišnja praksa pokazala da o navedenom uspješno rješava predviđeno tijelo učeničkih domova.

Nadalje, pravobraniteljica navodi problem djece srednjoškolske dobi s otoka Lastova koja ne uspiju ostvariti pravo upisa u učenički dom, niti pravo na prehranu u učeničkom domu ukoliko se nalaze u privatnom smještaju te preporuča da se u Odluci o uvjetima za prijam učenika prvih razreda srednjih škola u učeničke domove u narednoj školskoj godini uvrsti kriterij prednosti pri upisu u učenički dom za djecu s udaljenih otoka i mjesta koja nisu u mogućnosti u jednom danu doći u školu i vratiti se kući (str. 72.). U odnosu na navedeno Vlada Republike Hrvatske ističe da je prihvaćen prijedlog dopune članka 8. Odluke o uvjetima za prijam učenika prvih razreda srednjih škola u učeničke domove u školskoj godini 2024./2025., koji se odnosi na dodatni element vrednovanja kandidata odnosno propisano je da učenik s prebivalištem na području otoka ostvaruje dodatnih pet bodova.

Nadalje, pravobraniteljica ističe da je nadležnom Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih uputila preporuke kako bi škola informirala roditelje i učenike o pravima učenika za vrijeme praktične nastave i vježbi te o mogućnostima njihove zaštite, kako bi škola pomogla učenicima pri odabiru poslodavaca kod kojih će pohađati praktičnu nastavu te pratila rad učenika kod poslodavaca i pravovremeno zaštitila prava učenika te kako bi se uspostavio

sustav kontrole ugovora koje škole sklapaju s poslodavcima na temelju kojih šalju učenike na praksu, kao i sustav nadzora smještaja djece izvan vremena obavljanja prakse (str. 72). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske smatra važnim istaknuti kako osnivači u suradnji s ustanovama za strukovno obrazovanje, sukladno članku 22. Zakona o strukovnom obrazovanju („Narodne novine“, br. 30/09., 24/10., 22/13., 25/18. i 69/22.), svake godine šest mjeseci prije početka iduće školske godine, osiguravaju slobodna mjesta za izvođenje učenja temeljenog na radu koje se obavlja kod poslodavca, vodeći brigu o prilagođenim slobodnim mjestima za polaznike s teškoćama u razvoju. Ustanove za strukovno obrazovanje na početku svake školske godine putem svojih mrežnih stranica i/ili u razrednim odjelima daju učenicima potrebne informacije o radnim mjestima kod poslodavaca kod kojih mogu realizirati učenje temeljeno na radu. Sve potrebne informacije dobivaju i roditelji na roditeljskim sastancima i informativnim razgovorima. Pravilnikom o normi rada nastavnika u srednjoškolskoj ustanovi („Narodne novine“, broj 94/10.), propisano je da srednjoškolska ustanova može utvrditi poslove i normu rada voditelja praktične nastave i vježbi koji je na raspolaganju učenicima, roditeljima i poslodavcima za sva pitanja vezana uz prava i obveze učenika te poslodavaca koja su propisana zakonskim i podzakonskim aktima iz područja strukovnog obrazovanja te utvrđena ugovorima koje sklapaju roditelji/skrbnici malodobnih učenika odnosno punoljetni učenici, poslodavci i ustanova za strukovno obrazovanje (ugovor o provedbi praktične nastave) odnosno roditelji/skrbnici malodobnih učenika odnosno punoljetni učenici i poslodavci (ugovor o naukovanju). Ujedno, svaki učenik koji realizira učenje temeljeno na radu ima svog nastavnika koji prati njegov rad kod poslodavca, pruža mu podršku i rješava možebitne poteškoće.

U odnosu na preporuku pravobraniteljice vezanu uz osiguravanje u svim odgojno-obrazovnim ustanovama stručnih suradnika potrebnog profila ili mobilnog tima stručnih suradnika za više odgojno-obrazovnih ustanova, posebice u manjim mjestima i na otocima (str. 75), Vlada Republike Hrvatske ističe kako Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, propisuje obveze školskih ustanova u stvaranju uvjeta za zdrav mentalni i fizički razvoj te socijalnu dobrobit učenika, sprječavanju neprihvatljivih oblika ponašanja, brizi o sigurnosti učenika, osiguravanju uvjeta za uspješnost svakog učenika u učenju, brizi o zdravstvenom stanju učenika i o tome obavještavati nadležnog liječnika škole - specijalistu školske medicine i roditelje, praćenju socijalnih problema i pojava kod učenika i poduzimanju mjera za otklanjanje njihovih uzroka i posljedica u suradnji s tijelima socijalne skrbi i drugim nadležnim tijelima, vođenju evidencije o neprihvatljivim oblicima ponašanja učenika, pružanju savjetodavnog rada učenicima. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako se suglasnosti za radna mjesta stručnih suradnika u školskim ustanovama odobravaju na temelju zahtjeva i potreba škole, a sukladno Državnom pedagoškom standardu osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja („Narodne novine“, br. 63/08. i 90/10.), Državnom pedagoškom standardu srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja („Narodne novine“, br. 63/08. i /9010.) te Standardu za školske knjižnice („Narodne novine“, broj 61/23.). Ujedno, Vlada Republike Hrvatske ističe podatke nadležnog Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih, o broju zaposlenih pedagoga, psihologa i knjižničara tijekom 2023. prema kojima je u 444 srednjoškolske ustanove (gimnazije, strukovne škole i umjetničke škole) bilo zaposleno ukupno 384 pedagoga, 226 psihologa i 358 knjižničara. Nadalje, iste su godine izdane suglasnosti za nova zapošljavanja stručnih suradnika i to 22 pedagoga (14 na puno radno vrijeme i 8 na pola radnog vremena), 36 psihologa (17 na puno radno vrijeme i 19 na pola radnog vremena) i 7 knjižničara (3 na puno radno vrijeme i 4 na pola radnog vremena).

Ujedno, u dijelu 2.3.4 „Primjereno obrazovanje djece s teškoćama u razvoju“, a vezano za korištenu terminologiju, upućuje se na terminologiju utvrđenu Zakonom o roditeljskim i roditeljskim potporama („Narodne novine“, broj 152/22.).

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske u okviru ovoga područja primjećuje više prijedloga za poboljšanja. Jedan od prijedloga, koji je sadržan i u okviru podtočke 2.1 „Osobna prava“, dijelu 2.1.4.3 „Nasilje u drugim ustanovama i ostalo nasilje“ odnosi se na osiguravanje dovoljnog broja stručnih suradnika u školama, odnosno odgojno-obrazovnim ustanovama (str. 52 i 75). Slijedom ovih preporuka Vlada Republike Hrvatske ukazuje da škole, sukladno svojim kadrovskim potrebama, nadležnom Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih upućuju zahtjeve za zapošljavanja koja se odobravaju u skladu s propisima i mogućnostima. Vlada Republike Hrvatske dodatno ukazuje da je provedba javnog natječaja za zapošljavanje stručnih suradnika te sklapanje ugovora o radu u nadležnosti škola, slijedom čijih iskazanih potreba su tijekom 2023. izdane suglasnosti za zapošljavanje 67 stručnih suradnika psihologa, 34 stručna suradnika pedagoga te 10 stručnih suradnika knjižničara.

Osim toga, vezano uz prijedlog pravobraniteljice koji se odnosi na potrebu osiguravanja školskog prijevoza vodeći se individualnim potrebama i najboljim interesom djeteta (str. 75), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je prijevoz učenika, sukladno članku 69. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, u nadležnosti osnivača škole. Nadalje, spomenutim Zakonom je propisano da je osnivač dužan organizirati prijevoz učenicima razredne nastave (1. - 4. razred), koji imaju adresu stanovanja udaljenu od škole najmanje tri kilometra te učenicima predmetne nastave (5. - 8. razred), koji imaju adresu stanovanja udaljenu od škole najmanje pet kilometara. Osim toga, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na činjenicu kako se prijevoz organizira od najbliže postaje međumjesnog ili gradskog prijevoza do škole ili školi najbliže postaje međumjesnog ili gradskog prijevoza i obrnuto. U slučaju da međumjesni ili gradski prijevoz nije organiziran polazišnu točku utvrđuje osnivač. Vlada Republike Hrvatske dodatno ističe kako se za učenike s teškoćama, iz članka 65. stavka 1. predmetnog Zakona, prijevoz osigurava bez obzira na udaljenost te se, u slučajevima kada je zbog vrste i stupnja teškoća potreban pratitelj, prijevoz se, sukladno rješenju o primjerenom obliku školovanja, osigurava i pratitelju. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe kako, sukladno odredbama spomenutog Zakona, osnivač nije dužan snositi troškove prijevoza učenika u slučaju da se učenik razredne, odnosno predmetne nastave osnovne škole (članak 69. stavci 1. i 2.) upiše u školu izvan upisnog područja ili se ne upiše u školu sukladno aktu tijela državne uprave (članak 69. stavak 6.).

Vezano uz prijedlog za poboljšanje koji se tiče osiguravanja dostupnosti cjelodnevne nastave ili produženog boravka djeci od 1. do 4. razreda u svim školama u kojima postoji iskazani interes i potreba (str. 75), Vlada Republike Hrvatske ističe kako se, sukladno članku 34.a Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, za učenike osnovne škole može osigurati produženi boravak, a organizira ga osnivač školske ustanove. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe kako će, temeljem članka 4. stavka 5. Pravilnika o organizaciji i provedbi produženoga boravka u osnovnoj školi („Narodne novine“, broj 62/19.), nadležno Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih dati odobrenje ako je produženi boravak organiziran na način da osigurava svim učenicima škole nesmetano održavanje redovite nastave. Pritom osnivač škole utvrđuje potrebu provođenja produženoga boravka, ispunjenost prostornih, kadrovskih i drugih organizacijskih uvjeta te dogovara mogućnost financiranja ili sufinanciranja produženog boravka, kao i prostorne, materijalne i organizacije potrebe škole. Vlada Republike Hrvatske dodatno ističe kako je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih u ožujku 2023. uputilo javni poziv svim osnovnim školama za prijavu za sudjelovanje u Eksperimentalnom programu temeljem kojeg su odabrane 62 škole za njegovo provođenje. Eksperimentalni program „Osnovna škola kao cjelodnevna škola: Uravnotežen, pravedan, učinkovit i održiv sustav odgoja i obrazovanja“ uveden je u školsku godinu 2023./2024.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske, u odnosu na prijedlog za osiguravanjem toplog i nutritivnog obroka svoj djeci u Republici Hrvatskoj (str. 75), ističe kako je upravo osiguravanje zdravog i uravnoteženog obroka svim učenicima, ostvarivanje pozitivnog utjecaja na zdravlje, kao i izjednačavanje mogućnosti za prehranu svih učenika osnovnih škola u Republici Hrvatskoj te ublažavanje negativnih posljedica globalne gospodarske situacije i inflacije bio razlog za dopunu Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, u 2022. godini. Navedeno je doprinijelo i realizaciji Općeg cilja 3. Siguran pristup kvalitetnoj prehrani djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti Nacionalnog akcijskog plana za provedbu preporuke Vijeća Europske unije o uspostavi europskog jamstva za djecu, budući da je pristup kvalitetnoj prehrani nužan za optimalan razvoj djece počevši od rođenja pa i kasnije tijekom školovanja. Vlada Republike Hrvatske dodatno želi pojasniti kako, sukladno članku 68. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, Normativima za prehranu učenika u osnovnoj školi („Narodne novine“, broj 46/12.) i Nacionalnim smjernicama za prehranu učenika u osnovnim školama (Ministarstvo zdravlja, 2013.), osnovne škole organiziraju prehranu učenika dok borave u školi. Prije uvođenja besplatne prehrane za sve učenike, oko 40 % učenika nije bilo uključeno u prehranu te su za većinu onih koji su bili uključeni, troškove prehrane financirali ili sufinancirali roditelji, dok u 2023. u prehranu nije bilo uključeno samo 2 % učenika osnovnih škola. Sredstva za prehranu osigurana su u državnom proračunu, a za dio učenika su, na temelju posebnih prava, sredstava za prehranu osigurana iz Fonda europske pomoći za najpotrebitije (FEAD) i Europskog socijalnog fonda plus (ESF+). Financiranje, odnosno sufinanciranje prehrane za svakog učenika osnovne škole uključenog u školsku prehranu utvrđeno je Odlukom o kriterijima i načinu financiranja, odnosno sufinanciranja troškova prehrane za učenike osnovnih škola za drugo polugodište školske godine 2022./2023. („Narodne novine“, broj 156/22.) i Odlukom o kriterijima i načinu financiranja, odnosno sufinanciranja troškova prehrane za učenike osnovnih škola za školsku godinu 2023./2024. („Narodne novine“, broj 87/23.). Sredstva u iznosu od 1,33 EUR po nastavnom danu osiguravaju se za učenike koji redovito pohađaju osnovnu školu. Iznimno od toga, za učenike koji redovito pohađaju osnovnu školu koja je uključena u Eksperimentalni program u školskoj godini 2023./2024. osiguravaju se sredstva u iznosu od 2,00 EUR po nastavnom danu.

Nadalje, u odnosu na prijedlog pravobraniteljice vezan uz osiguravanje sadržaja odgoja i obrazovanja za ljudska/dječja prava u programima učiteljskih i nastavničkih studija (str. 75), Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako intervencije u programe učiteljskih i nastavničkih studija spadaju u autonomiju sveučilišta, a stručna usavršavanja učitelja u nadležnosti su Agencije za odgoj i obrazovanje.

Nadalje, u podtočki 2.4 „Zdravstvena prava“, u tekstu pod naslovom „Zaštita mentalnog zdravlja djece i adolescenata“, pravobraniteljica ističe nedostatan broj stručnjaka za mentalno zdravlje i nejednaku dostupnost usluga djeci i njihovim roditeljima na teritoriju države (str. 83). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na Dopune Nacionalnog plana specijalističkog usavršavanja zdravstvenih radnika za petogodišnje razdoblje (2020. - 2024.), kojima je broj novih specijalizacija za dječju i adolescentnu psihijatriju povećan za 26. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske želi naglasiti kako je to jedna od mjera Provedbenog programa razvoja dječje i adolescentne psihijatrije u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2023. - 2024., koja se odnosi na potrebu osiguravanja dovoljnog broja doktora medicine specijalista dječje i adolescentne psihijatrije/užih specijalista dječje i adolescentne psihijatrije/specijalizanata za liječenje mentalnih poremećaja djece i mladih u bolnicama. Vlada Republike Hrvatske dodatno naglašava kako je u novoj Mreži javne

zdravstvene službe („Narodne novine“, broj 49/24.), djelatnost dječje i adolescentne psihijatrije prikazana odvojeno u bolničkim zdravstvenim ustanovama te prikazuje broj postelja u stacionaru i broj stolaca/postelja u dnevnoj bolnici. Vlada Republike Hrvatske smatra važnim istaknuti kako je za dječju i adolescentnu psihijatriju do sada ugovoreno 68 postelja za stacionarno liječenje i 121 stolac/postelja dnevne bolnice, a novom Mrežom javne zdravstvene službe ukupno su predviđene 104 postelje za stacionarno liječenje i 152 stolca/postelje dnevne bolnice u Kliničkom bolničkom centru Zagreb, Kliničkom bolničkom centru Split, Kliničkom bolničkom centru Rijeka, Kliničkom bolničkom centru Osijek, Klinici za dječje bolesti Zagreb, Psihijatrijskoj bolnici za djecu i mladež te Neuropsihijatrijskoj bolnici „Dr. Ivan Barbot“ Popovača. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske želi istaknuti i kako su dodatno osigurane hitne psihijatrijske ambulante za prijem djece odvojeno od punoljetnih osoba u Kliničkom bolničkom centru Rijeka i Kliničkom bolničkom centru Osijek, a u pripremi je izmjena i dopuna Pravilnika o listi psihijatrijskih ustanova koje ispunjavaju uvjete za smještaj i liječenje djece odvojeno od punoljetnih osoba na način da se u navedeni Pravilnik uvrsti i Neuropsihijatrijska bolnica „Dr. Ivan Barbot“ Popovača za liječenje kronično oboljelih pacijenata dječje dobi uključujući i maloljetne pacijente koji su u nebrojivom stanju počinili kazneno djelo.

U podtočki 2.5 „Socijalna i ekonomska prava“, dijelu 2.5.3 „Ekonomska prava“, odnosno 2.5.3.2 „Gospodarsko iskorištavanje i obavljanje štetnih poslova“, pravobraniteljica upućuje određene prijedloge za poboljšanja, među kojima i prijedlog vezan uz potrebu dodatne regulacije zaštite djeteta u situacijama koje nisu predviđene Pravilnikom o obavljanju djelatnosti u svezi sa zapošljavanjem („Narodne novine“, broj 28/19.), kao što su prava djece koja rade na temelju ugovora o radu redovitog učenika posredstvom srednjoškolskih ustanova, te propisivanje nadležnosti Državnog inspektorata za nadzor i izricanje mjera poslodavcima (str. 97). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako će se Nacrtom prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu rada, koji je u planu 2024., urediti povremeni rad učenika i propisati minimalna učenikova zarada po satu, kao i uvećanje satnice za rad nedjeljom, blagdanom i neradnim danom te prekršajne sankcije.

U okviru podtočke 2.7 „Pravosudno-zaštitna prava“, pravobraniteljica se osvrće na pritužbe roditelja na postupanje i odluke sudova, kao i dugotrajnost postupka te ističe nužnost osiguravanja specijaliziranih i posebno educiranih sudaca za rješavanje predmeta obiteljsko-pravne zaštite djeteta, ali i stvaranje procesnih, tehničkih i kadrovskih uvjeta koji će u obiteljskom sudovanju osigurati žurnost, kao i osnivanje obiteljskih odjela koji bi trebali jamčiti bolju zaštitu djece na općinskim sudovima u sjedištima županijskih sudova (str. 106). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima iz 2018. („Narodne novine“, broj 67/18.), posebno naglašena dužnost predsjednika sudova da skrbe o poštivanju prava i zaštiti djece u postupcima pred sudovima sukladno međunarodnim standardima, ali su se interni organizacijski mehanizmi u građanskopravnom sudovanju u provedbi ove zadaće pokazali nedostatnima te su izmjenama i dopunama predmetnog Zakona od 1. ožujka 2022. („Narodne novine“, broj 21/22.), u svim općinskim sudovima u sjedištima županijskih sudova te u Općinskom sudu u Novom Zagrebu ustanovljeni sudski odjeli specijalizirani za postupanje u predmetima prema zakonu kojim se uređuju obiteljski odnosi, odnosno građanskim predmetima koji se provode prema odredbama Obiteljskog zakona. Vlada Republike Hrvatske dodatno naglašava kako se specijalizacija redovno osigurava osnivanjem sudskih odjela u svakom sudu, ali u tom slučaju pretpostavlja određeni veći priliv predmeta iz jednog ili više srodnih pravnih područja te je s obzirom na opći društveni interes da se u ovoj sferi osigura djelotvorniji stupanj sudske zaštite najranjivijih društvenih skupina, takvu specijalizaciju bilo potrebno utvrditi zakonom. Budući da ovakva specijalizacija utječe na kvalitetu pružene sudske zaštite, kao i njezinu učinkovitost u području

na koje se odnosi, ali u isto vrijeme umanjuje opću učinkovitost rada sudova jer zahtijeva da suci postupaju samo ili primarno u jednoj vrsti sudskih predmeta neovisno o stvarnom prilivu takvih predmeta, nije ju bilo moguće osigurati u svim sudovima. Upravo iz navedenog razloga, niti osnivanje posebnih obiteljskih sudova u pravosudnom sustavu nije racionalno ni odgovarajuće, kao niti osnivanje specijaliziranih obiteljskih odjela u svim općinskim sudovima.

Vlada Republike Hrvatske smatra važnim naglasiti kako obiteljsko-pravna zaštita mora biti dostupna građanima pa je s obzirom na sve prethodno navedeno, između zahtjeva za osiguranje dostupnosti i zahtjeva za osiguranje učinkovitosti, kao najuravnoteženije rješenje utvrđeno ono koje obiteljsko-pravnu zaštitu osigurava na svakom pravosudnom području, odnosno području nadležnosti svakog županijskog suda. Na rad u navedene odjele mogu biti raspoređeni samo suci s izraženom sklonošću za odgoj, potrebe i probitke djece, koji vladaju osnovnim znanjima iz područja socijalne pedagogije, psihologije mladih i socijalnog rada za mlade osobe te redovito pohađaju stručno usavršavanje iz ovih područja, a u odjelima su zaposleni i posebni stručni suradnici koji sudu pružaju potrebnu stručnu pomoć. Vlada Republike Hrvatske dodatno naglašava kako je u cilju, povećanja dostupnosti pravne zaštite građanima, posebno propisana obveza predsjednika županijskih sudova na čijem su području nadležni općinski sudovi da osiguraju uvjete za poduzimanje postupovnih radnji u ovim predmetima te na navedeni način omogućuje održavanje ročišta i provođenje drugih postupovnih radnji u strankama bližim općinskim sudovima. Osim toga, Vlada Republike Hrvatske želi naglasiti kako je, u kontekstu nasilja u obitelji, Nacionalnim planom za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine, Posebnim ciljem 3. Stvoriti preduvjete za uklanjanje rodno uvjetovanog nasilja predviđena mjera 3.12. Izmjenom organizacijskih propisa predvidjeti licenciranje pravosudnih dužnosnika za rad na predmetima nasilja u obitelji, prema kojoj bi se osiguralo da na predmetima nasilja u obitelji rade samo oni pravosudni dužnosnici koji prethodno prođu potrebnu edukaciju i nakon toga budu ovlaštene - licencirani za rad na tim predmetima što podrazumijeva i posebna svojstva, senzibilizaciju i sklonost za rad na takvoj vrsti predmeta. U svrhu ove mjere Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima („Narodne novine“, broj 36/24.), propisani su posebni uvjeti za dodjelu predmeta nasilja u obitelji u rad. Godišnjim rasporedom poslova određuju se suci i državni službenici za rad na ovim predmetima, vodeći računa o tome da suci koji se raspoređuju na rad na ovim predmetima moraju imati izražen osjećaj i sklonost za rad na predmetima ove vrste te redovito pohađati stručno usavršavanje iz ovoga područja.

Nadalje, u okviru dijela 2.7.1 „Zaštita djeteta žrtve i svjedoka“, odnosno 2.7.1.1 „Zaštita od spolnog iskorištavanja i zloupotrebe“, pravobraniteljica navodi zabrinutost zbog toga što su počinitelji seksualnog nasilja tijekom izdržavanja kazne zatvora rijetko uključeni u tretman stručnjaka (str. 115). U odnosu na ovaj navod Vlada Republike Hrvatske iznosi kako se zatvorenici počinitelji kaznenih djela protiv spolne slobode za vrijeme boravka na izvršavanju kazne zatvora uključuju u posebni program tretmana PRIKIP (Prevenција recidivizma i kontrola impulzivnog ponašanja), koji je usmjeren na otklanjanje i ublažavanje faktora rizika za ponovno počinjenje kaznenog djela seksualne prirode. Određen broj zatvorenika nije uključen u PRIKIP budući ne ispunjava kriterije za uključivanje (nepismenost, kognitivne sposobnosti, zdravstveno stanje itd.) ili kazna zatvora nije dovoljno duga da bi se program mogao provesti u cijelosti (s obzirom na kompleksnost problematike, program se provodi tijekom deset mjeseci, dinamikom jednom tjedno). Dio zatvorenika koji izdržava višegodišnje kazne u program će se uključiti u narednom razdoblju. Vlada Republike Hrvatske dodatno ističe kako dio zatvorenika odbija uključivanje u tretman u zatvorskom sustavu budući da isti nije i ne može biti prisilan. Osim toga, u većem broju zatvorenike počinitelje seksualnih

delikata uključuje se u druge posebne i edukativno razvojne programe (tretman ovisnosti, tretman počinitelja nasilja i dr.), sukladno procijenjenim faktorima rizika i drugim potrebama.

Nadalje, u dijelu 2.7.2 „Zaštita prava djece u sukobu sa zakonom“, pravobraniteljica pod naslovom „Liječenje maloljetnika lišenih slobode“ ističe kako se isto provodi u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu gdje su u posebnoj sobi odvojeni maloljetnici od punoljetnih zatvorenika, međutim naglašava kako još uvijek nije adaptiran zaseban prostor za maloljetnike u kojem bi bili zadovoljeni uvjeti primjereni mladim osobama oba spola koje su lišene slobode te kako još uvijek nije ustrojena ustanova za smještaj i liječenje maloljetnika koji su tijekom kaznenog postupka proglašeni nebrojivima i kojima je određen prisilni smještaj i liječenje (str. 118). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske smatra važnim istaknuti kako su u tijeku pripreme aktivnosti za adaptaciju prostora Zatvorske bolnice u Zagrebu s ciljem smještaja maloljetnika koji se nalaze na liječenju ne samo u posebnim sobama nego i u okviru izdvojenog manjeg odjela. Planirani rok za završetak radova je prva polovica 2025. Osim navedenoga, u tijeku je ustrojavanje ustanove ove vrste. Naime, na prijedlog Ministarstva zdravstva, Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o financiranju adaptacije i opremanja objekta u Neuropsihijatrijskoj bolnici „Dr. Ivan Barbot“ Popovača, koji se nalazi na izdvojenoj lokaciji, za potrebe smještaja i liječenja nebrojivih maloljetnika, a u koji će se navedeni pacijenti upućivati temeljem rješenja nadležnog suda. Po završetku radova, koji se očekuje tijekom 2024., Neuropsihijatrijska bolnica „Dr. Ivan Barbot“ Popovača bit će specijalizirana ustanova za smještaj i liječenje maloljetnih osoba koje su počinile kazneno djelo u stanju nebrojivosti, uz ispunjavanje svih potrebnih zakonskih uvjeta za liječenje djece odvojeno od odraslih osoba. Vlada Republike Hrvatske smatra važnim istaknuti da će Neuropsihijatrijska bolnica „Dr. Ivan Barbot“ Popovača time postati nacionalna psihijatrijska ustanova u Republici Hrvatskoj za smještaj i liječenje maloljetnih psihijatrijskih pacijenata počinitelja kaznenih djela u stanju nebrojivosti. Ujedno, u okviru ovoga dijela pravobraniteljica iznosi više prijedloga za poboljšanje, među kojima, i prijedlog koji se odnosi na potrebu kontinuirane dodatne edukacije svih stručnjaka u radu s maloljetnim počiniteljima kaznenih djela i prekršaja (zaštitari, policija, pravosuđe, odvjetnici, djelatnici u sustavu socijalne skrbi, posebice u odgojnim ustanovama i odgojnim zavodima) o dječjim pravima i međunarodnim standardima zaštite djece u sukobu sa zakonom, maloljetničkom sudovanju i komunikaciji s djecom (str. 119). U odnosu na ovaj prijedlog pravobraniteljice, Vlada Republike Hrvatske ističe kako se u zatvorskom sustavu redovito organiziraju i provode edukacije stručnjaka, koji rade s maloljetnim počiniteljima kaznenih djela i prekršaja, o dječjim pravima i međunarodnim standardima zaštite djece u sukobu sa zakonom i komunikaciji s djecom, što je vidljivo i iz samog Izvješća, uvažavajući činjenicu da je dio edukacija organiziran i u suradnji s Uredom pravobraniteljice za djecu. U okviru Centra za izobrazbu, službenici koji rade s maloljetnicima uključuju se u edukacije s drugim službenicima zatvorskog sustava te u posebne edukacije namijenjene samo službenicima koji rade s mladima. Pritom Vlada Republike Hrvatske ističe kako su u 2023., uz već spomenute programe izobrazbe provedene u suradnji s Uredom pravobraniteljice za djecu, ali i drugih ureda pravobranitelja, provedeni i drugi programi izobrazbe za službenike koji rade s mladima, kao što su primjerice Temeljni tečaj za pravosudnu policiju, Primjena metode motivacijskog intervjua, Edukacije službenika tretmana za provođenje posebnih programa PORTOs, NAS i RODITELJSTVO, Incidentne situacije u radu s mladima - osnovna razina i napredna razina, M.O.S.O.R., „Komunikacijske vještine pravosudne policije u radu s mladima“-osnovna razina, Cross-border Training „SPECIFICS OF WORKING WITH YOUNG OFFENDERS“ i druge. Uz navedeno, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako se, u suradnji Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Ureda UNICEF-a za Hrvatsku i Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, od siječnja 2020. provodi program

„ISKORAK“, usmjeren unaprjeđenju procjene i intervencija za djecu i mlade s problemima u ponašanju u ustanovama socijalne skrbi i pravosuđa, čiji je planirani završetak u kolovozu 2024. U okviru programa, provode se edukacije službenika odgojnih zavoda za sveobuhvatnu skrb, specijalizirane pristupe u intervencijama za djecu i mlade s problemima u ponašanju te za primjenu novog instrumenta za procjenu djece i mladih s problemima u ponašanju razvijenog u okviru programa.

Nadalje, pravobraniteljica u okviru Prijedloga za poboljšanje, ističe prijedlog usmjeren ka osnivanju zatvorenih zavodskih ustanova u skladu sa Zakonom o sudovima za mladež („Narodne novine“, br. 84/11., 143/12., 148/13., 56/15. i 126/19.), te unaprjeđenju uvjeta izvršenja mjere istražnog zatvora za maloljetnike u skladu s međunarodnim standardima i nacionalnim propisima te osiguravanju liječenja maloljetnika lišenih slobode u skladu s propisima i međunarodnim standardima (str. 120). Slijedom ovoga prijedloga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je ministar nadležan za poslove pravosuđa 2013. donio odluku o osnivanju, u svim zatvorima, posebnih zatvorskih jedinica za maloljetnike u kojima će se do osnivanja zatvorenih zavodskih ustanova iz članka 66. Zakona o sudovima za mladež, izvršavati istražni zatvor određen maloljetniku. Pritom Vlada Republike Hrvatske naglašava kako se u posebnu zatvorsku jedinicu maloljetnika smješta odvojeno od punoljetnih osoba, no ukoliko bi maloljetnik bio smješten sam u sobi i ako bi takav smještaj po mišljenju liječnika mogao štetno djelovati na zdravlje maloljetnika, upravitelj zatvora o tome odmah obavještava nadležni sud radi odobravanja smještaja maloljetnika s punoljetnom osobom koja na njega neće štetno djelovati. Sukladno odluci, maloljetniku se tijekom izvršavanja istražnog zatvora u posebnoj zatvorskoj jedinici osigurava psihosocijalna pomoć, stalna zdravstvena skrb te mu se u okviru zatvorskih uvjeta omogućuje rad i poduka. Vlada Republike Hrvatske smatra nužnim istaknuti kako za osnivanje zatvorenih zavodskih ustanova pri postojećim zatvorima ne postoje ni prostorni ni arhitektonski uvjeti, budući da su zatvori smješteni u središtima gradova gdje zakonskim propisima nije dopuštena nadogradnja postojećih zatvorskih zgrada. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe kako Zakonom o sudovima za mladež, nije iskazana potreba osiguravanja financijskih sredstava za osnivanje zatvorenih zavodskih ustanova. Zavodske ustanove zahtijevale bi posebnu logističku i kadrovsku potporu u pogledu službi osiguranja, tretmana te drugih poslova koji su potrebni za rad samostalnih zatvorenih zavodskih ustanova. Isto tako, Vlada Republike Hrvatske osnivanje ovakvih ustanova ocjenjuje potencijalno nehumanim zbog činjenice vrlo malog broja maloljetnika kojima se izriče istražni zatvor, uz istovremenu veliku disperziju sudova koji ga izriču, a zbog čega bi se maloljetnici često mogli naći u situaciji da se u takvoj zavodskoj jedinici kroz duže vrijeme na izvršavanju istražnog zatvora nalaze sami. Također, Vlada Republike Hrvatske ističe kako su postupci prema maloljetnicima žurni pa istražni zatvor u pravilu traje relativno kratko zbog čega za vrijeme izvršavanja istražnog zatvora nije moguće poduzimanje značajnijih aktivnosti u radu s maloljetnikom, primjerice organiziranje obrazovanja. Nadalje, u odnosu na prijedlog pravobraniteljice usmjeren unaprjeđenju prostornih i organizacijskih uvjeta u Odgojnom zavodu u Požegi (str. 120), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Odgojni zavod Pravobraniteljici za djecu dostavio detaljno izvješće, svojim dopisom (KLASA: 701-01/23-01/606), od 23. svibnja 2023. Vlada Republike Hrvatske također ističe kako je u međuvremenu, radi unaprjeđenja organizacije izvršavanja odgojne mjere, Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije („Narodne novine“, broj 72/24.), u Odgojnom zavodu u Požegi ustrojen Odsjek osiguranja.

U okviru podtočke 2.8 „Sigurnost, nesreće i ugrožavajuća okruženja“, dijela 2.8.1 „Prometna sigurnost djece“ (str. 120 - 123), pravobraniteljica navodi niz vlastitih postupanja i inicijativa u ovom području, među ostalim, i u području organiziranog prijevoza

učenika, posebno ističući primjer autobusa koji je učenike trebao voziti na ekskurziju, ali je izvanrednim tehničkim pregledom utvrđeno više nedostataka opasnih za vožnju te je isključen iz prometa. Vezano uz navode pravobraniteljice, Vlada Republike Hrvatske ističe da su Pravilnikom o uvjetima koje moraju ispunjavati autobusi kojima se organizirano prevoze djeca („Narodne novine“, br. 100/08. i 20/09.), propisani svi sigurnosni elementi koji moraju biti ugrađeni u vozila za prijevoz djece, a koji su postroženi izmjenama i dopunama Pravilnika iz 2009. godine. Spomenuti Pravilnik propisuje da sva sjedala moraju imati naslon za glavu i naslon za ruke te ugrađen sigurnosni pojas, a tijekom vožnje ne smiju se koristiti mjesta za stajanje. U pogledu pitanja tehničke ispravnosti vozila, autobusi osim redovitog tehničkog pregleda podliježu i preventivnom tehničkom pregledu. Preventivnim tehničkim pregledima podliježu jače eksploatirane grupe vozila u razdobljima koja ovise o njihovoj starosti što znači da vozila starosti od 6 do 10 godina na preventivne preglede moraju dolaziti svakih 6 mjeseci od obavljenog redovitog ili preventivnog tehničkog pregleda, a vozila koja su starija od 10 godina svaka 3 mjeseca od obavljenog redovitog ili preventivnog pregleda. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske smatra da propisani uvjeti koje moraju zadovoljavati autobusi za prijevoz djece, kao i pregledi koji se redovito provode, osiguravaju da se prijevoz obavlja u tehnički ispravnim i sigurnim autobusima. Nadalje, u pogledu ograničenja starosti autobusa, Vlada Republike Hrvatske ističe kako naručitelj prijevoza prilikom raspisivanja natječaja ima mogućnost odrediti standard kvalitete koji je potrebno zadovoljiti u svrhu obavljanja javnog prijevoza čime je obuhvaćena i starost vozila kojima se takav prijevoz obavlja. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako Inspekcija cestovnog prometa i cesta Uprave za cestovni promet, cestovnu infrastrukturu i inspekciju, kontinuirano u sklopu redovitih nadzora, a posebno početkom svake školske godine pojačano obavlja inspekcijske nadzore autobusa kojima se organizirano prevoze djeca. Tijekom 2023. izvršeno je 299 inspekcijskih nadzora autobusa za prijevoz školske djece temeljem Zakona o prijevozu u cestovnom prometu („Narodne novine“, br. 41/18., 98/19., 30/21., 89/21. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 114/22.), Zakona o radnom vremenu, obveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za bilježenje u cestovnom prijevozu („Narodne novine“, br. 75/13., 36/15., 46/17. i 152/22.) i Zakona o sigurnosti prometa na cestama („Narodne novine“, br. 67/08., 48/10. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 74/11., 80/13., 158/13. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 92/14., 64/15., 108/17., 70/19., 42/20., 85/22., 114/22. i 133/23.), kojima je utvrđeno ukupno 65 nepravilnosti i za što je izdano 6 upravnih i 48 neupravnih mjera. Nadalje, inspektori cesta temeljem Zakona o cestama („Narodne novine“, br. 84/11., 22/13., 54/13., 148/13., 92/14., 110/19., 144/21., 114/22., 4/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 133/23.), proveli su ukupno 269 inspekcijskih nadzora prometne signalizacije za smirivanje prometa u zonama predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola na koridorima uz javne ceste kojom prilikom je utvrđen 31 nedostatak na horizontalnoj i 24 nedostatka na vertikalnoj signalizaciji za što je izdano 14 upravnih mjera.

Ujedno, u odnosu na prijedlog pravobraniteljice vezan uz ubrzavanje procesa uvođenja alternativnog predmeta vjeronauku u osnovnim školama (str. 134), Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako je Eksperimentalnim programima u školama, uključenim u ovaj program, učenicima od 1. do 8. razreda uveden nastavni predmet Svijet i ja, kao alternativna konfesionalnom vjeronauku. Dodatno, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na činjenicu kako su sve ostale škole, još ranije, dobile upute da organizacija nastave bude takva da izborni predmet vjeronauka bude prvi ili posljednji sat nastave u školskom danu.

Nadalje, u točki 4. „Izdvojena područja zaštite prava djece“, podtočki 4.2 „Djeca s problemima u ponašanju“, pravobraniteljica ističe kako je zbog procesa transformacije i deinstitucionalizacije domova za djecu s problemima u ponašanju došlo do smanjenja

smještajnih kapaciteta te se gubi i diferencijacija ustanova na one za smještaj djece bez adekvatne roditeljske skrbi i one za djecu s problemima u ponašanju budući da većina centara za pružanje usluga u zajednici sada pruža smještajne kapacitete za obje skupine djece (str. 149). U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe da su u okviru procesa deinstitutionalizacije i transformacije, kako bi se izbjegla stigmatizacija djece, bolje koristili postojeći resursi i kapaciteti stručnjaka, osigurao širok raspon intervencija i usluga za djecu i mlade na razini lokalne zajednice te provođenje odluka suda temeljem Obiteljskog zakona ili sudskih odgojnih mjera temeljem Zakona o sudovima za mladež, dosadašnji domovi za djecu bez adekvatne roditeljske skrbi i domovi za djecu s problemima u ponašanju postali centri za pružanje usluga u zajednici. Centri za pružanje usluga u zajednici koji pružaju usluge za djecu bez adekvatne roditeljske skrbi i djecu s problemima u ponašanju provode usluge ovisno o kategoriji djece na različitim lokacijama, a tretman svakog djeteta uvjetovan je specifičnim potrebama, odnosno rizicima zbog kojih je izdvojeno iz obitelji. Vlada Republike Hrvatske dodatno ističe kako je radi unaprjeđenja procjene i intervencija za djecu i mlade s problemima u ponašanju, u suradnji Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i UNICEF-a započela provedba programa ISKORAK. Kroz aktivnosti programa ISKORAK provedena je analiza stanja i potreba ustanova za djecu i mlade s problemima u ponašanju, razvijeni su instrumenti za procjenu problema u ponašanju i educirani stručnjaci Zavoda u području procjene. Nadalje, provedena je i edukacija za sveobuhvatnu skrb djelatnika odgojnih ustanova, stručnog i administrativno-tehničkog osoblja, te su razvijene i u testnoj su promjeni dvije specijalizirane intervencije za djevojke s problemima u ponašanju i intenzivni tretman dječaka do 14 godina. Vlada Republike Hrvatske dodatno naglašava kako će, u daljnjem procesu transformacije, pri izradi individualnih planova centri za pružanje usluga u zajednici osigurati potrebne kapacitete za izvršavanje sudskih odgojnih mjera i diferencijalan tretman te dostupnost na svim područjima Republike Hrvatske posvećujući posebnu pažnju potrebi jačanja kapaciteta stručnjaka te osiguravanja prilagodbe broja stručnog osoblja i broja djece i mladih specifičnim intervencijama i tretmanima.

U podtočki 4.3 „Djeca čiji su roditelji u zatvoru“, pravobraniteljica ističe potrebe djece čijim je roditeljima oduzeta sloboda, izloženost djece snažnijim čimbenicima rizika te potrebu vođenja podataka o kontaktima djece s roditeljima istražnim zatvorenicima (str. 151 - 156). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je, na inicijativu Središnjeg ureda za zatvorski sustav, temeljem odobrenog Godišnjeg plana i programa rada Centra za izobrazbu za 2023. godinu, za službenike odjela tretmana u zatvorskom sustavu te službenike probacije provedena izobrazba za provođenje edukativno-razvojnog programa „RODITELJSTVO“, koju je završilo ukupno 26 službenika. Vlada Republike Hrvatske, također ističe kako je u tijeku priprema Javnog natječaja za financiranje projekata i programa udruga usmjerenih pružanju podrške provođenju programa postupanja/izvršavanja kazne zatvora, iz dijela prihoda od igara na sreću dodijeljenih Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije. Sukladno provedenoj analizi, jedno od prioritetnih područja koje će biti obuhvaćeno natječajem i u kojem je moguć doprinos organizacija civilnog društva je očuvanje kontakta i dobrih odnosa zatvorenika s njihovim obiteljima. Ujedno, u odnosu na prostor za posjete djece u Kaznionici u Požegi, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je završena adaptacija Kaznionice te su zatvorenice početkom 2024. smještene u renovirani prostor u kojem se nalazi i prostorija za posjete djece. Vezano uz navode o potrebi vođenja podataka o kontaktima djece s roditeljima istražnim zatvorenicima, Vlada Republike Hrvatske ističe kako aktualne evidencije u Zatvorskom i probacijskom informacijskom sustavu ne omogućuju odvojeno vođenje podataka o posjetima. Posebno se ističe kako bi, uz aktualno stanje prenapučenosti zatvora i s time povezano opterećenje službenika, uvođenje novih evidencija o posjetima aktualno predstavljalo dodatan teret i smanjilo vrijeme za obavljanje

stručnih te drugih prioritetnih administrativnih poslova, međutim Vlada Republike Hrvatske naglašava kako će se u budućnosti razmotriti prilagodba evidencija i aplikacije koja bi omogućila veću vidljivost potreba djece čiji se roditelji nalaze u istražnom zatvoru.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske iskazuje namjeru, putem nadležnog ministarstva, poduzimanja mjera i aktivnosti za unaprjeđenje prostora u kojima se odvijaju posjeti djece roditeljima koji su u zatvoru te prostora u kojima djeca čekaju na realizaciju posjeta. Isto tako, poticat će se i kvalitetni kontakti između djece i njihovih roditelja koji su u zatvoru, poduzimati mjere za ujednačavanje uvjeta za ostvarivanje njihovih kontakata po različitim formalnopravnim osnovama, sukladno mogućnostima propisanim zakonskim okvirom te će se nastaviti provođenje programa za unaprjeđivanje roditeljskih kompetencija zatvorenika i zatvorenica koji su roditelji maloljetne djece.

U podtočki 4.6 „Djeca koja se bave sportom“ pravobraniteljica, među ostalim prijedlozima za poboljšanje, predlaže i osiguravanje da nastavu tjelesne i zdravstvene kulture od 1. do 4. razreda osnovne škole vode magistri kineziologije (str. 179). Slijedom navedenoga prijedloga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Eksperimentalnim programom u školama uključenim u isti program, uvedeno da nastavu tjelesne i zdravstvene kulture u razrednoj nastavi izvode magistri kineziologije. Međutim, u svim drugim školama to rade učitelji razredne nastave koji su završetkom svoga učiteljskog studija stekli posebne kompetencije za izvođenje nastave tjelesne i zdravstvene kulture.

Nadalje, u okviru podtočke 4.7 „Djeca u pokretu“, pravobraniteljica navodi podatke o broju zahtjeva za međunarodnu zaštitu (str. 180). U odnosu na ove navode, Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost da je sukladno članku 4. točki 12. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti („Narodne novine“, br. 70/15., 127/17. i 33/23.), primjerenije koristiti izraz „namjera za podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu“. Naime, člankom 33. spomenutog Zakona namjera za podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu je usmeno ili pismeno izražena volja državljanina treće zemlje ili osobe bez državljanstva za podnošenje zahtjeva sukladno članku 33. navedenog Zakona. Ujedno, u dijelu 4.7.1 „Djeca bez pratnje“, pravobraniteljica opisuje podatke i postupanja Ministarstva unutarnjih poslova u odnosu na djecu koja su zatečena u nezakonitom prelasku granice te navodi brojčane pokazatelje o smještaju djece u prihvatnim, odnosno tranzitno-prihvatnim centrima za strance (str. 181). U odnosu na navedene brojčane pokazatelje Vlada Republike Hrvatske smatra potrebnim naglasiti kako se maloljetnici bez pratnje u Centre smještaju isključivo u iznimnim okolnostima te isključivo u pratnji skrbnika. U konkretnom slučaju vezanom uz smještaj djece u Tranzitno-prihvatni centar za strance Tovarnik, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je u 2023. u ovaj Centar smješteno osam maloljetnika bez pratnje, dok je deveti maloljetnik smješten kao punoljetna osoba iz razloga što je dao lažne podatke o identitetu. Nakon utvrđivanja da se radi o maloljetnoj osobi, imenovan mu je posebni skrbnik te je premješten u Dom za odgoj djece i mladeži u Osijeku. Također, vezano uz navode pravobraniteljice o neprimjerenosti smještaja djeca bez pratnje u Prihvatilištima za tražitelje međunarodne zaštite (str. 183), Vlada Republike Hrvatske ističe kako se, sukladno Protokolu o postupanju prema djeci bez pratnje (2018.), usluga smještaja u pravilu, osigurava u sustavu socijalne skrbi. Iznimno, ako je dijete bez pratnje tražitelj međunarodne zaštite i starije od 16 godina, može se smjestiti u Prihvatilište (primjerice ako je u pratnji punoljetnog srodnika ili se ocjeni da je to u dobrobiti djeteta), gdje će se osigurati posebna prihvatna jamstva. Djeca bez pratnje u Prihvatilištima u Zagrebu i Kutini smještena su u zasebnim sobama koje su namijenjene isključivo smještaju maloljetnika bez pratnje te nisu smještena u sobama s punoljetnim osobama. Prilikom smještaja djece bez pratnje u Prihvatilištu u Kutini, Zavod, Područni ured

Kutina, imenuje posebne skrbnike iz redova djelatnika Hrvatskog Crvenog križa zaposlenih u Prihvatilištu za tražitelje međunarodne zaštite koji su svakodnevno u kontaktu, čime je povećana briga i nadzor o njima.

Nadalje, pravobraniteljica navodi i prepreke prilikom prijave djece i osoba s odobrenom međunarodnom zaštitom u zdravstveni sustav zbog nepoznavanja procedura ili odbijanje pružanja zdravstvene zaštite zbog jezične barijere i dugotrajnog povrata troškova (str. 183). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske smatra važnim naglasiti kako Ministarstvo unutarnjih poslova, prilikom uručenja rješenja i upoznavanja s pravima koja djeca bez pratnje stječu odobrenjem međunarodne zaštite, upoznaje imenovane posebne skrbnike djece bez pratnje o načinima ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu i ispravama temeljem kojih ostvaruju navedeno pravo. Nadalje, u odnosu na izazove, vezano uz određivanje dobi djeteta bez pratnje zbog nedostatka dokumenata koje pravobraniteljica navodi u svom Izvješću (str. 184), Vlada Republike Hrvatske podsjeća kako je sukladno članku 18. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, propisano da, ako se u postupku odobrenja međunarodne zaštite sumnja u starosnu dob djeteta bez pratnje, pristupit će se postupku procjene starosne dobi. Procjena starosne dobi provodi se uz prethodnu pisanu suglasnost djeteta i skrbnika. Medicinsko ispitivanje provodi se liječničkim pregledom, rendgenom zuba, i/ili šake, uz puno poštivanje dostojanstva djeteta bez pratnje. Dijete bez pratnje pisanim putem će se obavijestiti na jeziku za koji se opravdano pretpostavlja da ga razumije i na kojem može komunicirati, o načinu pregleda i njegovim mogućim posljedicama na zdravlje, posljedicama rezultata medicinskog ispitivanja na zahtjev, kao i posljedicama neopravdanog uskraćivanja suglasnosti. Nadalje, vještačenje ne mora biti obvezno, ali ako se neopravdano uskrati suglasnost, dijete bez pratnje smatrat će se punoljetnim tražiteljem. Imenovani skrbnik djeteta dužan je dati pisanu suglasnost ukoliko se slaže s postupkom utvrđivanja starosne dobi te upoznati dijete bez pratnje o provedenom vještačenju. Ukoliko se nakon nalaza i mišljenja o provedenom medicinskom ispitivanju i dalje sumnja u starosnu dob djeteta primjenjuje se institut blagodatni sumnje. Ujedno, pravobraniteljica ističe i navode kako u prihvatilištima, osim Hrvatskom Crvenom križu, drugim organizacijama nije dopušteno organizirati aktivnosti pružanja pravne i psihosocijalne podrške niti radionice i podršku djeci u učenju jezika i pisanju (str. 185). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske naglašava otvorenost Ministarstva unutarnjih poslova prema sklapanju sporazuma o međusobnoj suradnji s udrugama civilnog društva na području pružanja podrške tražiteljima međunarodne zaštite smještenim u Prihvatilištima za tražitelje međunarodne zaštite u Zagrebu i Kutini. Međutim, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako Ministarstvo unutarnjih poslova, kao tijelo nadležno za prihvrat tražitelja međunarodne zaštite, odlučuje o suradnji prvenstveno uzimajući u obzir aktivnosti koje je potrebno dodatno provoditi u Prihvatilištima u Zagrebu i Kutini, sukladno potrebama tražitelja međunarodne zaštite te odgovarajućim prostornim uvjetima. Sve udruge civilnog društva zainteresirane za rad s tražiteljima mogu svoje aktivnosti provoditi i u vlastitim prostorijama, a Ministarstvu unutarnjih poslova dostaviti promotivne materijale o uslugama koje provode na jezicima kojima se služe tražitelji i oni će biti postavljeni na vidljiva i lako dostupna mjesta unutar objekata, kao što je i do sada bio slučaj. Upravo se na taj način može započeti s ranom integracijom tražitelja i jačanjem njihove socijalne uključenosti. Ujedno, u odnosu na prijedlog pravobraniteljice vezan uz jače uključivanje djece u odgojno-obrazovni sustav i osiguravanje strukturiranog, sustavnog i intenzivnog učenja hrvatskog jezika (str. 134), Vlada Republike Hrvatske ukazuje da sukladno članku 43. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, škole su dužne pružiti posebnu pomoć djeci koja imaju pravo na školovanje u Republici Hrvatskoj, a ne znaju ili nedostavno znaju hrvatski jezik i nastavu materinskog jezika i kulture države podrijetla učenika. Temeljem uvida u dostavljene podatke škole o opravdanosti zahtijeva, odnosno odluka upravnih odjela u županiji nadležnih za poslove obrazovanja,

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih, odmah po primitku zahtjeva škola, prioritetno izdaje suglasnost za provođenje pripreme i dopunske nastave hrvatskog jezika u trajanju od 35 ili 70 sati.

U okviru točke 5. „Preporuke pravobraniteljice“, podtočke 5.4 „Diskriminacija“, pravobraniteljica u okviru podnaslova „Nedopušteni sadržaji i diskriminacijski stavovi i prakse u provedbi školskih aktivnosti, programa i projekata“, ističe problem dostupnosti nedopuštenih suvenira učenicima osnovne škole u okviru učioničke nastave prilikom posjeta Memorijalnom centru Domovinskog rata u Vukovaru i lokaciji Ovčara (str. 204). Vezano uz navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe, a što je i pravobraniteljica navela u svom Izvješću kako se škole upućuju na potrebu organizacije izvanučioničke nastave na najvišoj razini sigurnosti za učenike.

Nadalje, u podtočki 5.11 „Djeca u migracijama“, pravobraniteljica preporučuje da se u pogledu smještaja djece bez pratnje, kao i obitelji s pratnjom, u Prihvatnom centru za strance u Tovarniku, iste ne smještava u prostore Centra, već da se za potrebe hitnog i nužnog i privremenog smještaja ove ranjive skupine, osiguraju drugi odgovarajući prostori (str. 211). Slijedom dane preporuke, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako je sukladno zakonodavstvu Europske unije (primjerice Direktiva 2008/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o zajedničkim standardima i postupcima država članica za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom), dopušten smještaj djece i djece s obitelji u detencijske centre na najkraće vrijeme koje je potrebno za osiguranje povratka te ako se povratak ne može osigurati na drugačiji način.

Nadalje, u točki 6. „Normativne aktivnosti“, području 1. „Eksperimentalni program - osnovna škola kao cjelodnevna škola“, pravobraniteljica iznosi podršku ovom programu, ali i pojedine zabrinutosti u odnosu na isti (str. 215) slijedom kojih Vlada Republike Hrvatske smatra važnim istaknuti kako je program cjelodnevne osnovne škole središnji reformski program u sustavu općeg obveznog odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Ovim se programom želi svim učenicima pružiti jednake mogućnosti obrazovanja, bez obzira na zaposlenje, društveno-ekonomski status i obrazovanje njihovih roditelja. Eksperimentalnim programom uvedeni su novi nastavni predmeti te izrađeni njihovi kurikuli te je program strukturiran i organiziran u četiri integrirane odgojno-obrazovne programske cjeline: A1 - Program nacionalnog kurikulumuma (koji se provodi kroz redovitu nastavu), A2 - Program potpore, potpomognutog i obogaćenog učenja, B1 - Program izvannastavnih aktivnosti (kao dio školskog kurikulumuma) i B2 - Program izvanškolskih aktivnosti (kao dio školskog kurikulumuma). A1 i A2 programi obvezni su za sve učenike, dok B1 i B2 program učenici biraju sami sukladno svojim interesima i potrebama. Svim učenicima uključenima u Eksperimentalni program cjelodnevne škole osigurana je prehrana za vrijeme boravka u školi. Za potrebe izvođenja Eksperimentalnog programa, nadležno Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih dalo je suglasnosti za nova zapošljavanja. Također, Vlada Republike Hrvatske želi istaknuti kako djelatnici Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih kontinuirano sudjeluju u terenskim obilascima škola u kojima se provodi Eksperimentalni program, kao i fokus grupama učitelja i roditelja učenika koji pohađaju cjelodnevnu školu. Svi prikupljeni podaci bit će dostavljeni autorima modela na razmatranje, a sve uočene možebitne poteškoće u provedbi Eksperimentalnog programa nastoje se otkloniti u najkraćem mogućem roku. Vlada Republike Hrvatske dodatno ističe kako su Priručnik i smjernice za A2 Program potpore, potpomognutog i obogaćenog učenja, s konkretnim i praktičnim primjerima za rad s učenicima poslani svim školama kako bi olakšali učiteljima i stručnim suradnicima izvođenje nastave A2 programa. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako su za provođenje ovoga programa osigurana

značajna sredstava iz zajma Svjetske banke i državnog proračuna Republike Hrvatske za infrastrukturna ulaganja u škole, dodatna radna mjesta, dodatke na plaću zaposlenicima škola uključenih u Eksperimentalni program, udžbenike, radne materijale, prehranu i ostalo potrebno za učinkovito funkcioniranje škola na dobrobit i kvalitetnije obrazovanje učenika. Vlada Republike Hrvatske ističe i da programe stručnog usavršavanja ravnatelja, učitelja, stručnih suradnika i administrativnog osoblja zaposlenog u cjelodnevnom programu u školama provodi Agencija za odgoj i obrazovanje kontinuirano.

Nadalje, u okviru ovoga dijela Izvješća, u području 4. „Kazneni zakon“ pravobraniteljica ističe kako je izmjenama Kaznenog zakona usvojen prijedlog pravobraniteljice iz 2021. za ukidanje zastare za teška kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, no nije podržan prijedlog da se nezastarijevanje kaznenog progona proširi i na teška kaznena djela protiv spolne slobode, odnosno na kazneno djelo silovanja djeteta starijeg od 15 godina i kazneno djelo spolne zloupotrebe djeteta starijeg od 15 godina (str. 216). Slijedom navedenoga Vlada Republike Hrvatske ističe kako Kazneni zakon ne poznaje izričaj „kazneno djelo silovanja djeteta starijeg od 15 godina“.

U području 8. „Obiteljski zakon“, pravobraniteljica ističe kako je tijekom izrade Nacrta prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona i provođenja e-savjetovanja uputila niz prijedloga za izmjene i dopune koje nisu prihvaćene ili su primljene na znanje (str. 218). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske želi naglasiti kako pojedini prijedlozi nisu mogli biti razmatrani u okviru zadnjih izmjena i dopuna Obiteljskog zakona, s obzirom na ukinute odredbe Obiteljskog zakona te potrebu njegovog žurnog donošenja i roka do kojega je zakon morao stupiti na snagu. Vlada Republike Hrvatske posebno ističe kako su prijedlozi pravobraniteljice, kao aktivne dionice zaštite prava i interesa djece, primljeni na znanje te će se razmatrati u okviru buduće izmjene propisa.

Nadalje, u području 14. „Zakon o osobnoj asistenciji“, pravobraniteljica ističe kako Nacrt prijedloga zakona o osobnoj asistenciji nije riješio pitanje podrške za djecu s teškoćama u razvoju koja ne pohađaju srednjoškolski obrazovni sustav pa time ni nemaju pravo na uslugu pomoćnika u nastavi/komunikacijskog posrednika, a s obzirom na to da nemaju 18 godina, ne mogu ostvariti ni uslugu osobne asistencije. Ujedno, iznesena je preporuka Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u cilju osiguravanja nužno potrebne podrške osobne asistencije, pomoći u komunikaciji i primanju informacija te ostvarivanja ravnopravnosti s drugima za djecu s teškoćama u razvoju koja ne pohađaju srednjoškolski sustav obrazovanja (starosti od 15 do 18 godina) (str. 220). Vezano uz navedenu preporuku Vlada Republike Hrvatske želi pojasniti kako Zakon o osobnoj asistenciji („Narodne novine“, broj 71/23.), dobnu granicu od 18 godina života, za korisnike usluge osobne asistencije koju pruža osobni asistent, videći pratitelj i komunikacijski posrednik, definira sukladno Konvenciji o pravima djeteta i propisuje da se usluga osobne asistencije odnosi na punoljetne osobe odnosno na osobe od navršениh 18 godina života uzimajući u obzir načela neovisnog življenja. Navedeno znači da korisnik sam prilagođava uslugu svojim potrebama, odnosno sam ima mogućnost odlučivanja koje zadatke će osobni asistent izvršavati, kada, gdje i na koji način. Korisnici sami odlučuju o razini usluge i imaju kontrolu nad njom sukladno svojim potrebama, mogućnostima, trenutnim životnim prilikama i željama. Također, Vlada Republike Hrvatske naglašava da je dob korisnika usluge osobne asistencije definirana na prijedlog osoba s invaliditetom i temeljem dugogodišnjeg iskustva u provedbi programa i projekata udruga koje pružaju uslugu osobne asistencije sufinanciranih sredstvima državnog proračuna, dijela prihoda od igara na sreću i Europskog socijalnog fonda. Vezano uz navedeno, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na navode sadržane u Izvješću o radu pravobranitelja za osobe sa

invaliditetom za 2023. godinu, vezane uz pravo na samoodređenje kao osnovno načelo usluge osobne asistencije, a to je pravo da korisnik samostalno kreira uslugu i usmjerava njezinu provedbu, što kod maloljetnog djeteta nije moguće postići (str. 240). Također, pravobranitelj za osobe s invaliditetom navodi da je asistent maloljetnom djetetu u svojoj biti podrška roditelju koji dijete njeguje, stoga je takav oblik usluge potrebno tek razviti i ugraditi u sustav, prvenstveno uslugu odmor od skrbi, kao što je to istaknuto i Nacionalnim planom razvoja socijalnih usluga za razdoblje od 2021. do 2027. godine, prema kojem „Usluga odmor od skrbi (short break, respite care) namijenjena je obiteljima koje skrbe o osobi ovisnoj o njihovoj podršci zbog tjelesnog, mentalnog, intelektualnog ili osjetilnog oštećenja te privremenih ili trajnih promjena u zdravstvenom stanju. Izravnu podršku u obitelji ili izvan nje, pruža asistent vođen teorijskim i praktičnim znanjima stručnog tima (profili stručnjaka; socijalni radnik, zdravstveni radnik, rehabilitator, radni terapeut, psiholog). Podrška se pruža sukladno procijenjenim individualnim potrebama svake obitelji i njenog člana. Djeluje na prevenciju institucionalizacije i omogućava postizanje ravnoteže obiteljskog života.“ Iz navedenoga, sukladno navodu pravobranitelja za osobe s invaliditetom, proizlazi ključna razlika između ova dva oblika podrške - stručni profil asistenta usluge odmor od skrbi i stručno planiranje i procjena individualnih potreba obitelji, za razliku od osobnog asistenta koji obavlja isključivo one poslove čiju potrebu iskaže sam korisnik. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske želi pojasniti kako za djecu s teškoćama u razvoju koja nisu uključena u srednjoškolsko obrazovanje postoji mogućnost ostvarivanja prava na status roditelja njegovatelja pod uvjetima propisanim Zakonom o socijalnoj skrbi, te mogućnost korištenja socijalnih usluga poput usluge boravka, psihosocijalne podrške te drugih socijalnih usluga ovisno o potrebi djeteta s teškoćama u razvoju. Također, Vlada Republike Hrvatske naglašava da je Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike usmjereno i na razvoj inovativne usluge odmora od skrbi koja bi roditeljima njegovateljima olakšala skrb o njihovom djetetu.

Isto tako, u području 26. „Odluka o upisu učenika u I. razred srednje škole u školskoj godini 2023./2024.“, pravobraniteljica ističe kako je predloženo da se brisanje kandidata s liste koji nisu zadovoljili postavljene kriterije vrši tek po rješavanju prigovora te kako je upozoreno da je potrebno ostaviti mogućnost za povećanje broja upisnih mjesta u slučaju da više učenika ostvari isti broj bodova. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske smatra važnim pojasniti kako članak 6. stavak 6. Pravilnika o elementima i kriterijima za izbor kandidata za upis u I. razred srednje škole propisuje da, ukoliko dva ili više kandidata na zadnjem mjestu ljestvice imaju isti ukupan broj bodova, ostvaruju pravo na poseban element vrednovanja te se upisuju svi kandidati. Vlada Republike Hrvatske dodatno naglašava kako će nadležno Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih voditi računa o dobrobiti djece u slučaju ukidanja pojedinog programa obrazovanja u razdoblju između ljetnog i jesenskog roka te će učenicima dati punu podršku oko izbora drugog programa.

Vezano za točku 12. „Ustroj i financijsko poslovanje“, podtočku 12.2 „Financijsko poslovanje“, Vlada Republike Hrvatske primjećuje kako su iskazani podaci tekućeg plana i izvršenja sukladni podacima u Godišnjem izvještaju o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu. Međutim, Vlada Republike Hrvatske želi istaknuti da Izvješće ne sadrži godišnji izvještaj o izvršenju financijskog plana sukladno članku 86. stavku 6. Zakona o proračunu („Narodne novine“, broj 144/21.) i članku 52. stavku 10. Pravilnika o polugodišnjem i godišnjem izvještaju o izvršenju proračuna i financijskog plana („Narodne novine“, broj 85/23.). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da je godišnji izvještaj o izvršenju financijskog plana dio godišnjeg izvješća o radu proračunskih korisnika koji su na temelju posebnih zakona dužni podnijeti takvo izvješće Vladi Republike Hrvatske, odnosno Hrvatskom saboru.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Marina Piletića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra unutarnjih poslova dr. sc. Davora Božinovića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra mora, prometa i infrastrukture Olega Butkovića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra financija dr. sc. Marka Primorca, ministra pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Damira Habijana, ministra zdravstva dr. sc. Vilija Beroša, dr. med., ministra znanosti, obrazovanja i mladih dr. sc. Radovana Fuchsa, ministra demografije i useljništva Ivana Šipića i državne tajnike Mariju Pletikosu, Margaretu Mađerić, dr. sc. Irenu Petrijević, Tomislava Bilandžića, Nevenku Lastrić-Đurić, Tomislava Mihotića, Stipu Župana, dr. sc. Terezu Rogić Lugarić, dr. sc. Davora Zoričića, Fadilu Bahović, Sanjina Rukavinu, Vedranu Šimundžu Nikolić, Ivana Crnčeca, Bernarda Gršića, Tomislava Dulibića, dr. sc. Mariju Bubaš, dr. med., dr. sc. Irenu Hršić, dr. med., Stipu Mamića, Zrinku Mužinić Bikić, dr. sc. Ivu Ivanković i Željku Josić, dr. med.

